

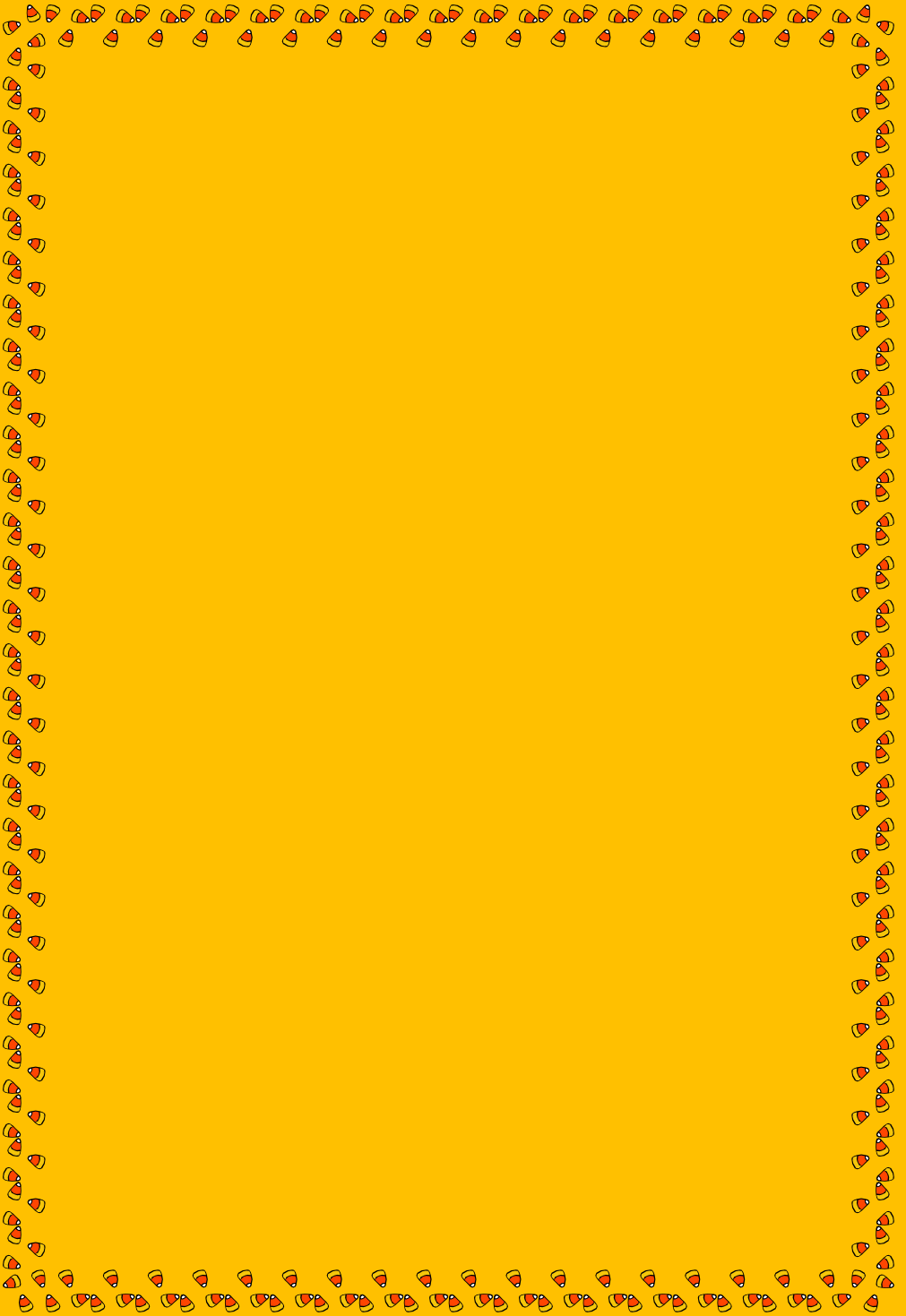
**Комунальний заклад
культури
«Жовтоводська ЦБС»
Методико-бібліографічний
відділ**

Козацькими стежками

Методичний лист

**м. Жовті Води
2013 рік**

З 29 квітня по
16 травня –
365 років
тому (1648 р.)
козацьке
військо під
проводом
Богдана

Хмельницького у битві на Жовтих Водах розбило коронну армію Польщі. Це була перша значна перемога у Національно-визвольній війні 1648-1654 років.

Відповідно до Розпорядження міського голови від 29.01.2013 року №24/01 – 08р.-13 «Про відзначення в 2013 році 365-ї річниці перемоги козацького війська під проводом Б. Хмельницького на Жовтих Водах у Визвольній війні 1648-1654 років», рекомендуємо бібліотечним працівникам здійснювати інформаційну підтримку при організації міських заходів, а також зорієнтувати читачів на участь у міських заходах: фестивалі сімейної творчості

«Родина від батька до сина», фотоконкурс «Жовті Води – славетний козацький край», літературному конкурсі «Рідна, земле моя, ти козацького славного роду», вернісажі художньо-прикладного мистецтва «Скарбниця душі людської», фестивалі української кухні «Козацький смак».

Для ознайомлення читачів різних категорій з цікавими подіями з історії битви, з життям козаків під час визвольної війни, для розширення їх знань, виховання моральних цінностей, в бібліотеках необхідно організувати виставки-

екскурсії,
виставки-
інсталяції, де
крім літератури і
періодики
розташовувати
предмети,
аксесуари, які

пов'язані з козацтвом, провести їх презентації. А також до уваги читачів пропонуємо представити відкриті перегляди, бібліографічні огляди художньої та історичної літератури, приурочені до 365-ї річниці перемоги козацького війська під проводом Б. Хмельницького на Жовтих Водах:

- «Козацька мудрість воскреса щоднини»;
- «Із сивої пам'яті сміливо йдуть козаки»;
- «Козацька слава навек не пропала»;
- «Із прадавніх глибин оживають Перемоги Богдана вогні»;
- «Під Богдановим стягом святим лине слава про Жовтїї Води»;

- «Визвольна війна 1648-1654 років : битва на Жовтих Водах»

Читачі молодшого шкільного віку із задоволенням приймуть участь у конкурсі «Скарби народної мудрості», в рамках якого можна провести декілька турів:

I – історичний брейн-ринг;

II – калейдоскоп скоромовок, під час якого команди тричі повторюють хором скоромовки, краще виконання визначає журі;

III – пісенний аукціон, команди по черзі виконують два рядки козацьких пісень.

Повторювати пісні не можна, гра зупиняється, якщо між піснями команд настала пауза.

В IV турі можна запропонувати учасникам відтворити прислів'я про козаків:

- Де козак - ... (*там і слава*);
- Коли козак у полі, то він як – (*на волі*);
- Степ та воля - .. (*козацька доля*);
- До булави треба і - ... (*голова*);
- Козацькому роду - .. (*нема переводу*);
- Терпи, козаче,... - (*отаманом будеш*);

- Хліб та вода... (козацька їда);
- Де байрак, там і - ...(козак).

За умовами конкурсу, в кожному турі правильна відповідь оцінюється в 1 бал, перемагає та команда, у якої більше балів.

Для читачів середнього шкільного віку рекомендуємо провести історичний екскурс «Оживає дух козацький», під час заходу зробити

заочну екскурсію в

минуле,

висвітлюючи події

визвольної війни та

перемоги Б.

Хмельницького на

Жовтих Водах,

використовуючи

мультимедійне

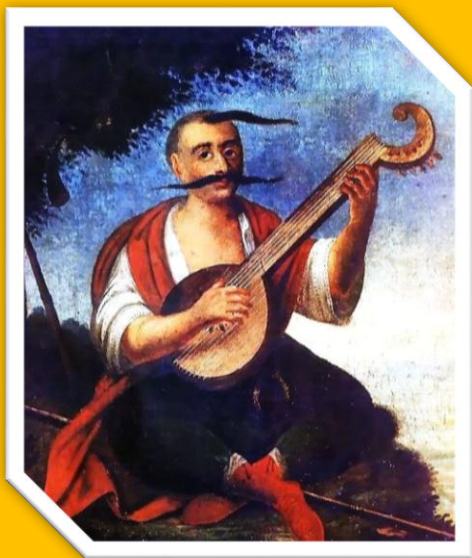
обладнання.

Бібліотечний

журфікс «Ми славу

козацьку несемо у віки», з представниками

окремого Жовтоводського козацького полку

Всеукраїнського громадського об'єднання «Українське реєстрове козацтво» та з міським історичним музеєм ім. Ю. Пригожина можна організувати для читачів юнацького віку. Зустріч допоможе читачам розширити знання про історичне минуле, про часи козацької доби, виховувати сміливість, мужність, любов до рідного краю, до свого народу.

Наприкінці будь-якого основного заходу для широкого кола читачів можна провести конкурс «Із якої це пісні?» Бібліотекар читає уривок слів із пісні, а читачі повинні відгадати її назву.

1. «Стоїть місяць над горою, а сонця немає...

Мати сина в доріженьку слізю проводжає..»

(«Засвіт встали козаченьки»)

2. «Вже про тебе, козаченьку, й вороги питають, Що для й ночі в темнім лузі все тебе шукають.

Гей, як крикне козаченько до гаю, до гаю:

- Наїжджайте, вороженьки, сам вас накликаю!

(«Добрий вечір тобі, земна діброво»)

3. «Уродився козаченько, уродився, вдався,
А у степу при дорозі в неволю попався..

Що узяли козаченьки в велику неволю»

(«Стоїть явір над горою»)

4. «Ой чом коні гетьманські
Не п'ють води дунайської?
Ой не п'ють, но спочивають
Все на той бік поглядають,
Де козаки кіньми грають,
Шабельками повертають»

(«Не жур мене, стара нене»)

5. «Я без тебе загину,
Як ти підеш в чужину...
Ой, не плач же, дівчино, не журись
Та до мого серденька пригорнись»

(«Козаченьку, куди йдеш»)

6. «Розвивайся, сухий, дубе, -
Завтра мороз буде
Убирайся козаченьку,
Скоро поход буде»

(«Розвивайся, сухий дубе»)

7. «Ой, ви, верби, верби суховерхі,
Похиліться в воду,
Ой ви, хлопці, славні запорожці,
Верніться додому»

(«Ой у лузі та і при березі»)

8. «Козаченьку, мій соболю,
Візьми мене із собою,
Помандрую я з тобою!»

(«Ой на гору козак воду носить»)

9. «Сіяв козак пшениченьку,
Та й нікому жати...
Питається, а й син матері,
Которую брати»

(«Сіяв козак пшениченьку»)

10. «Вітер дуба хитає, Козак дівку питає»
(«Два дубки»)

11. «Ой не шуми, луже, зелений
байраче!...Не плач, не журися, молодий
козаче!»

(«Ой не шуми, луже»)

12. «Добрий вечір, стара мати, Дай води
напитися, Пусти дочку на вулицю, ой хоч
подивитися!

(«Приїхали три козаки»)

13. «Ой, гай зелененький...
Ой поїхав з України
Козак молоденький»

(«Ой гай, мати»)

Приказки: Скарби народної мудрості

- ❖ «Бог не без милості, козак не без долі»
- ❖ «Де два козаки, там три гетьмани»
- ❖ «Добрий козак баче, де отаман скаче»

- ❖ «Козак з бідою, як риба з водою»
- ❖ «Козак не боїться ні тучі, ні грому»
- ❖ «Степ та воля – козацька доля»
- ❖ «Хліб та вода – то козацька їда»
- ❖ «Де козак, там і слава»

Калейдоскоп скоромовок

- Ішов козак із чоботищами, понад баштанищами
- Коваль кує коня, кінь коваля копитом, коваль коня кулаком.
- Від тупоту копит пил полем летить.
- Кинув кріп Прокіп в окріп, окрім кропу, кипів короп в окропі.
- Не клюй, курко, крупку, не кури, козак, люльку
- Коваль кулю кував, кував і перекував
- Біг рапортувати, та не до рапортував, став рапортувати, та пере рапортував.

Питання до історичного брейн-рингу

1. Під час визвольної війни 1648-1654 років між якими арміями відбувалися битви? (між українською і польською)
2. Назвіть одну з найважливіших переможних битв національно-визвольної війни, яка відбулася у квітні-травні 1648 року? (Битва

на Жовтих
Водах)

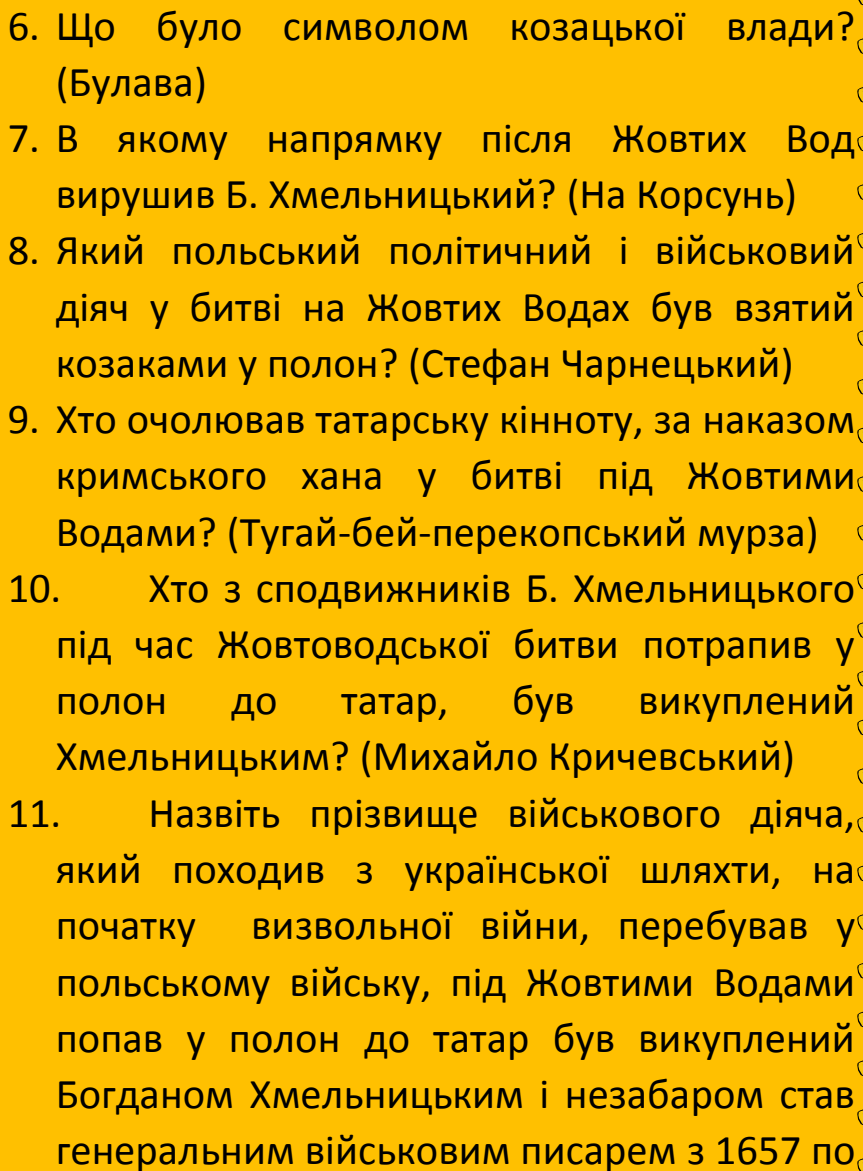
3. Хто
очолив
визвольну
війну?

(Богдан

Хмельницький)

4. Яке на той час звання було у Б. Хмельницького? (Гетьман)
5. Хто такий гетьман? (Головний командувач українсько-козацького війська)

-
6. Що було символом козацької влади?
(Булава)
  7. В якому напрямку після Жовтих Вод вирушив Б. Хмельницький? (На Корсунь)
  8. Який польський політичний і військовий діяч у битві на Жовтих Водах був взятий козаками у полон? (Стефан Чарнецький)
  9. Хто очолював татарську кінноту, за наказом кримського хана у битві під Жовтими Водами? (Тугай-бей-перекопський мурза)
  10. Хто з сподвижників Б. Хмельницького під час Жовтоводської битви потрапив у полон до татар, був викуплений Хмельницьким? (Михайло Кричевський)
  11. Назвіть прізвище військового діяча, який походив з української шляхти, на початку визвольної війни, перебував у польському війську, під Жовтими Водами попав у полон до татар був викуплений Богданом Хмельницьким і незабаром став генеральним військовим писарем з 1657 по

1959 був Гетьманом України (Іван Виговський)

12. Назвіть ім'я кримського хана, за наказом якого 6 тис. татарської кінноти брали участь у битві на Жовтих Водах, але потім Хмельницький розірвав з ним стосунки? (Іслам - Гірей III)

Склала:

Сербул З.І.

зав. методико-бібліографічним відділом

Комп'ютерний набір та оформлення:

Безрукава К.М. – редактор